

DOI: 10.33270/03253601.7
УДК 159.98

БЕЛЯЄВА Катерина*

кандидат юридичних наук, інспектор-кінолог Кінологічного центру Головного управління Національної поліції в Київській області

м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-4696-996X>

Використання службових собак для емоційної підтримки працівників Національної поліції України

Анотація. Актуальність дослідження ефективності використання службових собак зумовлена необхідністю емоційної підтримки співробітників Національної поліції України з метою підвищення результативності виконання правоохоронних функцій у період дії воєнного стану. Метою дослідження є аналіз закордонного та вітчизняного досвіду залучення спеціально відібраних і навчених собак-терапевтів до процедури емоційної стабілізації поліцейських, а також розроблення методичних рекомендацій щодо організаційних і практично орієнтованих чинників підвищення її ефективності. Методологія дослідження сформована відповідно до його мети, а також специфіки об'єкта і предмета. Розглянуто досвід залучення собак-терапевтів до роботи в поліцейських департаментах зарубіжних країн, проаналізовано й узагальнено результати досліджень впливу взаємодії із собакою на емоційний стан людини. Проведено ознайомчі процедури взаємодії поліцейських зі спеціально відібраними службовими собаками в семи районних управліннях поліції Київської області. За результатами опитування учасників цих зустрічей встановлено відмінності їх емоційного стану до і після роботи із собаками. Запропоновано рекомендації щодо оптимальних сценаріїв проведення таких зустрічей та їх регулярності. Практичне значення досліджень полягає у створенні нових інструментів реформування емоційної стабільності поліцейських під час виконання ними службових обов'язків у період дії воєнного стану, а також розширення можливостей їх психологічного відновлення.

Ключові слова: психологія; емоційна підтримка; службовий собака; взаємодія із собакою; емоційна стабілізація.

Історія статті:

Отримано: 24.01.2024
Переглянуто: 20.02.2024
Прийнято: 18.03.2024

Рекомендоване посилання:

Беляєва К. Використання службових собак для емоційної підтримки працівників Національної поліції України. *Юридична психологія*. 2025. № 1 (36). С. 61–69. DOI: 10.33270/03253601.7

*Відповідальний автор

Вступ

Каністерапія – цілеспрямований та структурований метод, що полягає в залученні спеціально відібраних і навчених собак до лікувальної, навчальної та соціальної роботи з метою досягнення в людей терапевтичних змін (IANAIO White..., 2019).

Перший випадок використання собак з метою терапії психічно хворих осіб було задокументовано ще 1792 року в Англії. Згодом собак використовували в лікуванні цивільних осіб, причому як дорослих, так і дітей, що мали різні фізичні або психічні аномалії та захворювання. Протягом 1945–1950 років взаємодію з тваринами успішно апробовано у військових шпиталях США як один з методів реабілітації військових, що відновлювалися після поранень. Нині в США, Німеччині, Франції, Ізраїлі спеціально відібраних і навчених собак використовують як один з дієвих методів емоційної підтримки військовослужбовців, комбатантів, що відновлюються після поранень, а також членів родин безвісти зниклих і загиблих військових (Healing vets...; The Importance...; Therapy Dog Who...; How a USO therapy...; Our Dogs...).

Численні дослідження позитивного впливу взаємодії з твариною, зокрема із собакою, на процес психологічної та фізичної реабілітації після хвороб, травм чи пережитих негараздів, здійснили в різні роки К. Коул, А. Гавлінскі, Н. Стірс і Дж. Котлерман (2007), П. Хелл, З. Малпус (2000), С. Ла-Франс (2007), Дж. Мак-Ніколас, Г. Коллінз (2000) та ін. Саме їхні праці стали поштовхом для розвитку анімалотерапії та каністерапії поза межами військових установ і лікувальних закладів.

Доведено, що взаємодія із собакою сприяє підвищенню рівня гормонів окситоцину та серотоніну з одночасним зниженням рівня гормону кортизолу. Після взаємодії із собакою в пацієнтів медичних закладів спостерігалася стабілізація артеріального тиску й частоти серцевих скорочень, суттєво знижувалися тривожність, депресивна та стресова симптоматика, покращувалися самооцінка, упевненість і самоповага, а також мінімізувалося почуття самотності завдяки зміцненню соціальних зв'язків і стосунків (Chu et al., 2009).

Зазначене надало можливість використовувати собак-терапевтів для надання емоційної підтримки та психологічного розвантаження вихованцям дитячих установ, учням шкіл й університетів, учасникам судових процесів, пасажиром аеропортів і вокзалів, підопічним будинків для літніх людей та хоспісів, членам спортивних команд (Blad, 2023; McDowall et al., 2023; Airports and Therapy...; How Therapy Dogs).

Активно користуються послугами організації, які тренують і використовують собак-

терапевтів, професіонали, що спеціалізуються на роботах із підвищенням ризиком та високим психологічним навантаженням, – рятувальники, пожежники, парамедики.

У різних країнах собака-терапевт є бажаним гостем, а то й повноцінним співробітником у поліцейських відділках і поліцейських департаментах (Therapy Dogs Bring...). Ініціатори залучення собак-терапевтів до роботи в поліцейських департаментах обґрунтовують необхідність такого кроку, посилаючись на умови несення поліцейськими служби та фактори ризику, визначені, зокрема, у процесі опитування «Чого хочуть копи?», оприлюдненого в США 2024 року. До цих факторів належать:

1) вигорання, зниження рівня задоволеності роботою, загострення проблем із психічним здоров'ям через постійний стрес і вимоги поліцейської служби;

2) хронічна втомлюваність та інші негаразди із фізичним здоров'ям, пов'язані з постійним стресом;

3) тягар суспільного контролю та політичний тиск, що створює додаткове психологічне навантаження (Digital Edition...).

Згідно з іншими дослідженнями, проведеними в США, поліцейським притаманний вищий ризик померти від серцево-судинних хвороб у молодому віці, порівняно з іншими громадянами; працівники-правоохоронці мають значно вищий рівень тривожності та посттравматичного стресу, ніж працівники інших видів професійної діяльності; близько 30 % поліцейських зловживають алкоголем чи наркотичними речовинами (Hartley et al., 2011).

Завданням собак-терапевтів у поліцейських відділках США, Німеччини, Франції, Італії та інших країн є психоемоційна підтримка особового складу; психоемоційна підтримка осіб, потерпілих від злочинних посягань; участь у соціальній діяльності поліції.

Дослідження, проведені в поліцейських департаментах США, засвідчили, що взаємодія із собакою допомагає знизити частоту серцевих скорочень й артеріальний тиск, знижує рівень гормону кортизолу, підвищує рівень окситоцину. Крім того, тактильний контакт із собакою сприяє ефекту усвідомленості, коли поліціант концентрується на хутрі тварини та власному диханні й протягом певного проміжку часу не думає про стресовий випадок чи травматичний досвід. Провідники собак-терапевтів, яких залучають до роботи в поліції, переконані, що присутність собаки допомагає в процесі переконання та навіювання, сприяє іншим видам втручання у психічне благополуччя поліціантів, за необхідності – підтримки з боку колег чи професійного консультування (Healing paws...).

Огляд літератури

Застосування службових собак має забезпечувати позитивну динаміку в процесі психоемоційної підтримки представників сил безпеки та оборони, яка передбачена психологічним супроводженням діяльності правоохоронців. Науковці вже понад 30 років досліджують ефективність зоотерапії та анімалотерапії під час психотерапевтичної роботи. О. Буцик (2024) розглядає зоотерапію як засіб подолання тривожності під час війни. У своєму науковому доробку вона пропонує проводити терапевтичні сесії із залученням тварин у зниженні тривожності та гармонізації психоемоційного стану. А. Єгоренков, І. Кіхно (2022) розглядають зоотерапію в Україні як метод альтернативної медицини, що має бути чітко регламентована. Л. Росоха (2019) висвітлює у своїй доповіді основні функції зоотерапії: психофізіологічну, психотерапевтичну, реабілітаційну, комунікативну, реалізацію власного потенціалу. О. Кравченко (2021) описує основні принципи організації зоотерапії як засобу соціально-психологічної реабілітації: партнерства, різнобічності зусиль, єдності психосоціальних і біологічних методів впливу. L. Edwards, F. Marshall (2023) опублікували поради щодо застосування тварин у період нейрореабілітації в клінічних умовах. D. Arsovski (2024) наводить низку аргументів, які доводять ефективність використання терапевтичних тварин як альтернативного методу лікування. Автор доводить, що такий вид терапії послаблює симптоми депресії, тривоги, посттравматичного стресового розладу та покращує соціальне функціонування та якість життя.

Низка іноземних науковців також визначають каністерапію як один з видів анімалотерапії. До прикладу, A. Navrátilová, L. Lešková (2019) представили дослідження терапевтичного ефекту застосування собак у закладах соціального обслуговування під час терапії. M. Betlachová, P. Uhlíř, Z. Kuchařová (2015) розробили порядок проведення каністерапії та визначили проти-показання. Основними з них є: наявність алергії на собак, фобічних розладів (страху), гострих хвороб та інфекційних захворювань. K. Gerwisch, K. Weissenbacher, M. Proyer, R. Palme, L. Huber (2023) дослідили, що собаки здатні значно знизити стрес у людей, які мають ПТСР. Об'єкт терапії та собака чинять взаємний вплив один на одного, що значно знижує кортизол і сприяє заспокоєнню.

Нещодавно вчені зі Штату Аризона L. O. Nieforth, S. C. Leighton (2024) сформулювали систематичний огляд впливу тварин на сім'ї військових. Автори встановили, що під час терапії та роботи з родинами військових і ветеранів найкращу психотерапевтичну дію з-поміж тварин мають собаки та коні. B. Fonseca, F. Marshall, L. J. Edwards (2022) розробляли рекомендації для майбутніх досліджень впливу терапії за

допомогою тварин на здоров'я і добробут ветеранів. C. B. Rumayor, A. M. Thrasher (2017) після проведеної анімалотерапії в гарнізонах військовослужбовців дійшли висновку, що використання собак-терапевтів у лікуванні різних розладів і з конкретними групами населення має бути структуроване й відбуватися в регламентації медичних протоколів.

Матеріали та методи

У статті використано інформацію з досліджень, проведених різними науковцями щодо впливу воєнного стану в Україні на трансформацію особистості українського поліцейського. Також проаналізовано дані, отримані за результатами реалізації розділу II Пілотного проекту із залучення кінологів зі службовими собаками до психоемоційної підтримки поліцейських та членів їх сімей на період до 2026 року, затвердженого наказом ГУНП в Київській області від 6 вересня 2024 року № 1583¹.

Виконавцями цього проекту стали кінологічний центр поліції ГУНП і відділ психологічного забезпечення ГУНП в Київській області. З 2019 року співробітники кінологічного центру разом зі службовими собаками залучалися до надання емоційної підтримки військово-службовцям, які лікувалися в медичних закладах Києва та Київської області. Цілком зрозуміло, що збройний конфлікт, який триває з 2014 року із загостренням 2022 року, чинить безперервний негативний вплив на ментальне здоров'я та емоційну стабільність поліцейських. Під час бесід з пацієнтами було виявлено, що переживання через втрату близьких, втрату майна, необхідність вирішувати побутові негаразди, що виникли через незапланований переїзд, постійне перебування в напруженні через загрози з боку ворога, нехтування власним психологічним і фізичним відновленням призводять до суттєвого погіршення продуктивності в роботі.

У межах пілотного проекту було здійснено візити до семи районних управлінь поліції Київської області, під час яких 152 поліцейські мали змогу поспілкуватися зі спеціально навченими собаками. Учасниками зустрічі ставали поліцейські, які бажали взаємодіяти із собаками і які на момент зустрічі були поза виконанням безпосередніх службових обов'язків.

Зустрічі відбувалися на вулиці й у просторах приміщеннях, переважно актових залах. Участь поліцейського психолога під час зустрічі була обов'язковою. У процесі низки зустрічей застосовували: інформативну розповідь, окремі психологічні практики, ілюстровані демонстрацією

¹ II Пілотний проект із залучення кінологів зі службовими собаками до психоемоційної підтримки поліцейських та членів їх сімей на період до 2026 р. : наказ ГУНП в Київській області від 6 верес. 2024 р. № 1583.

собаками навичок слухняності та трюкового дресирування, вільна взаємодія із собаками.

У проєкті брали участь два самці бельгійської вівчарки малінуа на клички Арес і Бентлі, сука бельгійської вівчарки малінуа на кличку Вайда та дві безпородні суки на клички Поля та Ася. Собаки попередньо пройшли навчання та були сертифіковані Українською асоціацією каністерапії як собаки емоційної підтримки, що дало змогу допустити їх до роботи з невизначеним колом осіб. Під час пілотного проєкту щодо всіх його учасників – людей і тварин було дотримано базові етичні норми.

Результати й обговорення

Ми цілком поділяємо думку В. Богуславської (2024) та М. Буданової (2023), які зазначали, що перебування українських поліцейських в умовах перманентної загрози у зв'язку з російською воєнною інтервенцією призводить до розвитку психогенних розладів, які характеризуються гостротою та інтенсивністю перебігу: пост-травматичні стресові розлади, панічні атаки, яскраво виражені реакції горя та відчаю, психосоматичні розлади, тривожно-фобічні й депресивні стани тощо.

На жаль, немає інформації про відсоткове співвідношення кількості співробітників ГУНП в Київській області, що мають побутові або особисті проблеми. Однак досвід щоденного спілкування дає змогу виокремити категорії поліцейських, емоційна стабільність яких, на нашу думку, знаходиться в зоні ризику. До цих груп належать: тимчасово переміщені особи, що втратили майно та змушені самостійно вирішувати питання з орендою житла; тимчасово переміщені особи, що мають близьких родичів на окупованих територіях; особи, що переживають горе у зв'язку зі смертю близької людини; особи, подружжя та діти яких перебувають закордоном; особи, що виконували службові обов'язки в зоні бойових дій.

На наш розсуд, ці категорії поліцейських, а також поліцейські, які не входять до перерахованих категорій, потребують психологічних ресурсів, які забезпечують можливість швидкого відновлення оптимального функціонального стану й когнітивного функціонування, а також здатність зберігати самовладання та керованість поведінки в екстремальній ситуації, що є значущими психологічними чинниками професійної ефективності (Bohuslavska, 2024).

Одним з таких допоміжних ресурсів, який застосовуватимуть у комплексі інших ресурсів, може стати взаємодія зі спеціально відібраними службовими собаками.

Ми не застосовуватимемо визначення «каністерапія», оскільки в Україні немає жодного законодавчого акта, який передбачав би можливість її впровадження в систему методів

підтримки ментального здоров'я. Крім цього, каністерапія не належить до Переліку методів терапії з підтвердженою ефективністю, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 13 грудня 2023 року № 2118¹. Тому розвиток цього напрямку терапії приватними організаціями в Україні ускладнений, а відбір собак-терапевтів для роботи в районних управліннях поліції неможливий.

Доцільність нашого припущення про необхідність надання поліцейським додаткової емоційної підтримки була підтверджена результатами зустрічей, проведених із правоохоронцями в семи районних управліннях поліції: Вишгородському, Бориспільському, Броварському, Бучанському, Обухівському, Фастівському та Білоцерківському. Учать у зустрічах взяли 152 поліцейські, які були безпосередніми учасниками зустрічі. Також до взаємодії із собаками долучалися поліцейські, які не були безпосередніми учасниками зустрічей.

Кожна зустріч тривала близько 1,5 год і передбачала три частини:

- 1) доповідь кінолога про мету й можливі результати взаємодії зі службовими собаками;
- 2) заняття із психологом;
- 3) взаємодія зі службовими собаками в неформальній обстановці.

Під час першої частини зустрічі собаки вільно переміщалися приміщенням, у якому відбувалася зустріч, взаємодіяли з охочими. Під час другої частини собак залучав кінолог для наочної ілюстрації доповіді психолога шляхом демонстрації прийомів послуху, трюкового дресирування, навичок апортування.

Орієнтовний сценарій першої та другої частин зустрічі вибудовували так:

- 1) привітання та розповідь кінолога про міжнародний досвід використання собак-терапевтів у поліцейських департаментах;
- 2) розповідь психолога про так званий внутрішній ресурс;
- 3) демонстрація службовим собакою прийомів пошуку (знаходження людини за запахом предмета/відшукування заміника вибухової речовини);
- 4) розповідь психолога про те, як мобілізують внутрішні ресурси;
- 5) гра «Кульки»: кінолог ставить перед собою пластикову ємність з кульками однакового розміру та двох різних кольорів, згодом просить одного службового собаку приносити кульки. Вибір собакою кульок певного кольору демонструє сутність прийому послуху або здійснення трюку, а іншого кольору – присутні називають, що саме є для них ресурсом;

¹ Про затвердження Інструкції з організації діяльності кінологічних підрозділів Національної поліції України : наказ МВС України від 1 листоп. 2016 р. № 1145. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0129-24>

6) гра «Відчуття тіла»: психолог пропонує присутнім почергово напружувати та розслабляти різні групи м'язів, а собаки демонструють виконання команд «Спи»/«Вільно» – повне розслаблення в положенні лежачи на боці, перехід до активності за командою;

7) заохочувальні оплески.

Перелік вправ міг змінювати кінолог залежно від місця проведення зустрічі та рівня зацікавленості присутніх. Також серед психологічних практик застосовували: «дихання по квадрату», «5-4-3-2-1», «метелик» тощо.

Під час третьої частини зустрічі 40 % (61 особа) присутніх віддавали перевагу погладжуванню собаки, 15 % (23 особи) за допомогою кінолога відпрацьовували із собаками прийоми послуху та нескладні трюки; 20 % (30 осіб) виявляли бажання пограти із собаками іграшками; 20 % (30 осіб) знімали фото та відео; решта не виявляла активності. Водночас 15 % (23 особи) утримувалися від тактильної взаємодії із собаками, але активно розпитували про відбір і навчання службових собак.

З числа учасників зустрічей 67 % (102 особи) були власниками домашніх тварин (на момент проведення зустрічі) і 37 % (50 осіб) з різних причин тварин не мали. Але наявність чи відсутність в учасника зустрічі домашнього улюбленця не була визначальною в активності взаємодії із собаками.

Деякі учасники (13 %, 19 осіб) відверто заявляли про дискомфорт, який вони відчували в присутності собак. Однак 11 % (16 осіб) починали тактильно контактувати із собаками протягом зустрічі й відмічали послаблення дискомфорту.

Мали намір повторно зустрітися із собаками навіть у вільний від служби час 75 % (114 осіб) учасників зустрічі; 19 % (29 осіб) учасників погодилися б на зустріч у службовий час; 6 % (9 осіб) не вважали за необхідне повторно зустрічатися із собаками.

Психологи, які брали участь у зустрічах, помічали достатньо активну міміку на обличчях поліцейських, покращення їх настрою, виявлення прагнення до спілкування тощо. Шляхом неформального опитування було встановлено, що учасники зустрічі загалом отримали позитивні емоції від взаємодії зі службовими собаками, отримали змогу пропрацювати острах під час наближення собаки, відволіклися від негативних переживань, пов'язаних із виконанням службових обов'язків, поринули в приємні спогади дитинства та юності, відчули покращення емоційного стану, виявили відкритість і приязність у спілкуванні із психологом.

Під час спілкування з окремими учасниками зустрічей було виявлено, що через кілька тижнів, а то й місяців з дня зустрічі згадка про взаємодію із собаками викликала в поліцейських покращення емоційного стану. Це узгоджується з

результатами досліджень, проведених В. Бенксом (2008), Ф. Мартіном (2002), Л. Рондеау (2010) та іншими, у межах яких було встановлено, що рівень тривоги та депресії під час взаємодії людини з твариною знижується і ці показники лишаються нижчими протягом шести місяців, ніж у тих, хто не взаємодіяв з твариною.

Деякі співробітники пригадували запропоновані їм під час зустрічі психологічні практики й розповідали про те, що мають намір почати їх застосовувати.

Ще одним несподіваним наслідком пілотного проєкту стало підвищення довіри членів слідчо-оперативних груп до кінологічних розрахунків на місці вчинення злочину, прагнення до співпраці та розуміння тонкощів використання службового собаки.

Також необхідно зауважити, що дотепер, з огляду на функціональні обов'язки поліцейського кінолога, визначено в Інструкції з організації діяльності кінологічних підрозділів Національної поліції України, затвердженій наказом Міністерства внутрішніх справ України від 1 листопада 2016 року № 1145¹, використання ним службових собак для надання емоційної підтримки поліцейським, можливе у співпраці зі співробітником відділу психологічного забезпечення ГУНП. Саме тому ми пропонуємо такий алгоритм налагодження такої співпраці:

1) співробітник відділу психологічного забезпечення аналізує зміни психоемоційного клімату в колективі або зміни психоемоційного стану конкретного поліцейського шляхом анкетування, опитування, бесіди;

2) на підставі результатів аналізу співробітник відділу психологічного забезпечення звертається до начальника районного управління поліції з пропозицією залучити службових собак для покращення психоемоційного клімату в колективі або психоемоційного стану конкретного поліцейського;

3) начальник РУПу звертається з відповідним запитом до ГУНП, після чого співробітник відділу психологічного забезпечення домовляється з кінологом про дату й час разової зустрічі або складає графік кількох зустрічей;

4) участь співробітників РУПу в зустрічах є виключно добровільною. Прізвища, імена, по батькові у звітних документах не зазначають;

5) після завершення зустрічі співробітник відділу психологічного забезпечення складає звіт, у якому зазначає кількість учасників і стислий опис перебігу зустрічі;

6) кінолог робить відповідну позначку в журналі реєстрації зустрічей і щоденнику собаки емоційної підтримки (на нашу думку, подальше

¹ Інструкція з організації діяльності кінологічних підрозділів Національної поліції України : наказ МВС України від 1 листоп. 2016 р. № 1145. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1544-16#Text>

розроблення цих супровідних документів є необхідним);

7) після завершення сеансу або циклу взаємодії із собакою співробітник відділу психологічного забезпечення може провести повторне анкетування, опитування, бесіду задля виявлення зміни в психоемоційному стані учасників зустрічі/зустрічей;

8) результати анкетування, опитування, бесіди співробітник відділу психологічного забезпечення відображає у звіті, який доводить до відома керівника РУПу. Копію звіту співробітник відділу психологічного забезпечення направляє начальнику психологічної служби ГУНП.

Висновки

Залучення собак для емоційної підтримки співробітників поліції є поширеною світовою практикою. Працюючи в поліцейських департаментах, собаки-терапевти допомагають поліцейським упоратися зі стресом, обумовленим діяльністю, що відбувається в умовах підвищеного ризику.

Тривалий воєнний конфлікт на території України негативно позначається на психо-

емоційному стані українських поліцейських, що призводить здебільшого до погіршення ефективності здійснення ними правоохоронної діяльності. Тому нагальною необхідністю є розроблення механізмів швидкого психоемоційного відновлення поліцейських.

Одним із таких механізмів є емоційна підтримка з використанням собак. Такими можуть бути підготовлені службові та резервні собаки, які перебувають у кінологічних центрах НПУ. Досвід співробітників кінологічного центру ГУНП в Київській області засвідчує ефективність використання службових собак для емоційної підтримки поліцейських.

Водночас слід визнати, що застосування службових собак для надання емоційної підтримки співробітникам поліції в Україні потребуватиме розроблення алгоритму взаємодії співробітників кінологічних центрів і співробітників відділів психологічного забезпечення, розроблення супровідної документації (наприклад, журналу реєстрації зустрічей, щоденника собаки емоційної підтримки), процедури й ритуалу підготовки відібраних собак та їх провідників.

References

- [1] Airports and Therapy Dogs: A Complete Guide. Site "Military Animal Project". Retrieved from <https://www.therapydogs.com/airports-and-therapy-dogs-a-complete-guide/>
- [2] Arsovski, D. (2024). The Role of Animal Assisted Therapy in the Rehabilitation of Mental Health Disorders: A Systematic Literature Review. *Perspectives on Integrative Medicine*, 3(3), 142-151. DOI: 10.56986/pim.2024.10.003
- [3] Banks, M.R., Willoughby, L.M., & Banks, W.A. (2008). Animal-assisted therapy and loneliness in nursing homes: Use of robotic versus living dogs. *Journal of the American Medical Directors Association*, 9, 173-177. DOI: 10.1016/j.jamda.2007.11.007
- [4] Betlachová, M., Uhlíř, P., & Kuchařová, Z. (2015). *Canis Therapy and Its Use in Rehabilitation*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/281763163_Canis_therapy_and_its_use_in_rehabilitation
- [5] Blad, E. (2023). *Gone to the Dogs? Schools Use Therapy Animals to Boost Mental Health*, *Academics*. Retrieved from <https://www.edweek.org/leadership/gone-to-the-dogs-schools-use-therapy-animals-to-boost-mental-health-academics/2023/01>
- [6] Bohuslavska, V. (2024). Psychological features of law enforcement activities during the Russian military intervention. *Legal psychology*, 1(34), 93-100. DOI: 10.33270/03243401.93
- [7] Budanova, M. (2023). Martial law and possible transformations of a police officer's personality. *Legal psychology*, 1(32), 79-83. DOI: 10.33270/03233201.79
- [8] Butsyk, O.P. (2024). *Zootherapy as a means of overcoming anxiety during war* (Work master's degree, Ternopil, Ukraine). Retrieved from <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/47245>
- [9] Chu, C.I., Liu, C.Y., Sun, C.T., & Lin, J. (2009). The effect of Animal-Assisted Activity on Inpatients with schizophrenia. *Journal of Psychosocial Nursing*, 47(12), 43-48. DOI: 10.3928/02793695-20091103-96
- [10] Cole, K., Gawlinski, A., Steers, N., & Kotlerman, J. (2007). Animal assisted therapy in patients hospitalized with heart failure. *American Journal of Critical Care*, 16(6), 575-585. Retrieved from <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/17962502/>
- [11] Digital Edition: What cops want in 2024. Site "Police1". Retrieved from <https://www.police1.com/what-cops-want/digital-edition-what-cops-want-in-2024>
- [12] Edwards, L., & Marshall, F. (2023). Animal assisted therapy in neurorehabilitation inpatient units following acquired brain injury - A UK-based national survey of staff experiences and opinions. *Advances in Integrative Medicine*, 10(4), 172-178. DOI: 10.1016/j.aimed.2023.10.004
- [13] Fonseka, B., Marshall, F., & Edwards, L.J. (2022). The Effects of Animal-Assisted Therapy on the Health and Well-Being of Military Veterans: A Systematic Scoping Review and Recommendations for

- Future Research. *People and Animals: The International Journal of Research and Practice*, 5(1). Retrieved from <https://docs.lib.purdue.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1095&context=paij>
- [14] Gerwisch, K., Weissenbacher, K., Proyer, M., Palme, R., & Huber, L. (2023). A pilot study into the effects of PTSD-assistance dogs' work on their salivary cortisol levels and their handlers' Quality of life. *Journal of Applied Animal Welfare Science*, 28(2), 288-300. DOI: 10.1080/10888705.2023.2259795
- [15] Hall, P.L., & Malpus, Z. (2000). Pets as therapy: Effects on social interaction in long stay psychiatry. *British Journal of Nursing*, 9(21), 2220-2225. DOI: 10.12968/bjon.2000.9.21.5425
- [16] Hartley, T.A., Burchfiel, C.M., Fekedulegn, D., Andrew, M.E., & Violanti, J.M. (2011). Health disparities in police officers: comparisons to the U.S. general population. *Int J Emerg Ment Health*, 13(4), 211-220. Retrieved from <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC4734372/>
- [17] Havrillayová, A., & Lešková, L. (2019). *Canisterapia a jej odborná realizácia v zariadeniach sociálnych služieb*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/330482867_Canisterapia_and_its_Professional_Implementation_in_Social_Service_Facilities_Canisterapia_a_jej_odborna_realizacia_v_zariadeniach_socialnych_sluzieb
- [18] Healing paws: The rise of therapy dogs in law enforcement. *Site "Police1"*. Retrieved from <https://www.police1.com/what-cops-want/healing-paws-the-rise-of-therapy-dogs-in-law-enforcement>
- [19] Healing vets, saving shelter pets. *Site "Military Animal Project"*. Retrieved from <https://militaryanimalproject.com/>
- [20] How a USO therapy dog helps the family of a fallen soldier. *Site "Militaryfamilies"*. Retrieved from <https://militaryfamilies.com/military-news/how-a-uso-therapy-dog-helps-the-family-of-a-fallen-soldier/>
- [21] How Therapy Dogs Help Traumatized Kids Face Their Abusers In Court. *Site "Youtube"*. Retrieved from https://m.youtube.com/watch?v=fFK_RfFtAe8&feature=youtu.be
- [22] IAHAIO White Paper 2014, updated for 2018. (2019). *Site "IAHAIO"*. Retrieved from <https://iahaio.org/wp/wp-content/uploads/2019/04/white-paper-ukrainian-2019-updated.pdf>
- [23] Kravchenko, O. (2021). Canithery as an innovative direction of socio-psychological rehabilitation. *Innovation in education*, 1(3), 28-38. DOI: 10.35619/IIU.V1113.327
- [24] LaFrance, C., Garcia, L.J., & Labreche, J. (2007). The effect of a therapy dog on the communication skills of an adult with aphasia. *Journal of Communication*, 40(3), 215-224. DOI: 10.1016/j.jcomdis.2006.06.010
- [25] Martin, F., & Farnum, J. (2002). Animal-assisted therapy for children with pervasive developmental disorders. *Western Journal of Nursing Research*, 24(6), 657-670. DOI: 10.1177/019394502320555403
- [26] McDowall, S., Hazel, S.J., Cobb, M., & Hamilton-Bruce, A. (2023). Understanding the Role of Therapy Dogs in Human Health Promotion. *Int J Environ Res Public Health*, 20(10). DOI: 10.3390/ijerph20105801
- [27] McNicholas, J., & Collis, G.M. (2000). Dogs as catalysts for social interactions: Robustness of the effect. *British Journal of Psychology*, 91, 61-70. DOI: 10.1348/00071260016167
- [28] Nieforth, L.O., & Leighton, S.C. (2024). Animal-assisted interventions for military families: a systematic review. *Front Public Health*, 14(12). DOI: 10.3389/fpubh.2024.1372189.
- [29] Our Dogs | PTSD Service Dogs in Israel. *Site "PTSD Service Dogs"*. Retrieved from <https://www.israelguidedog.org/ptsd-service-dogs/>
- [30] Rondeau, L., Corriveau, H., Bier, N., Camden, C., Champagne, N., & Dion, C. (2010). Effectiveness of a rehabilitation dog in fostering gait retraining for adults with a recent stroke: A multiple single-case study. *NeuroRehabilitation*, 27, 155-163. DOI: 10.3233/NRE-2010-0592
- [31] Rossokha, L.M. (2019). Rehabilitation of people using pet therapy. *Current issues of physical therapy and occupational therapy: collection of materials of the student scientific-practical conference* (pp. 27-28). Kharkiv: KNUVS. Retrieved from <https://repo.knmu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5a46792a-2f57-4ba3-a578-b0238810fcd2/content>
- [32] Rumayor, C.B., & Thrasher, A.M. (2017). Reflections on Recent Research Into Animal-Assisted Interventions in the Military and Beyond. November. *Current Psychiatry Reports*, 19(12). DOI: 10.1007/s11920-017-0861-z
- [33] The Importance of Therapy Dogs and the Military. *Site "Alliance of Therapy Dogs"*. Retrieved from <https://www.therapydogs.com/therapy-dogs-and-the-military/>
- [34] Therapy Dog Who Comforted U.S. Troops in the Middle East Now Needs Help Continuing Healing Work. *Site "Yahoo!news"*. Retrieved from <https://nz.news.yahoo.com/therapy-dog-comforted-u-troops-203332444.html>
- [35] Therapy Dogs Bring Comfort to Plymouth Police Department. *Site "Youtube"*. Retrieved from <https://m.youtube.com/watch?v=NvSjOp2As8g&feature=youtu.be>
- [36] Yehorenkov, A.I., & Kikhno, I.M. (2022). Zootherapy as a method of alternative medicine: scientific and bioethical aspects. *Health, medicine and philosophy: survival strategies in the context of Covid reality*. S.V. Pustovit, N.M. Buhaiova, L.A. Paliei (Eds.). Kyiv: Ukr. asotsiatsiia z biblioteky. Retrieved from https://www.nuozu.edu.ua/zagruzka3/30_08_22m-2.pdf

Список використаних джерел

- [1] Airports and Therapy Dogs: A Complete Guide. *Military Animal Project* : [site]. URL: <https://www.therapydogs.com/airports-and-therapy-dogs-a-complete-guide/>
- [2] Arsovski D. The Role of Animal Assisted Therapy in the Rehabilitation of Mental Health Disorders: A Systematic Literature Review. *Perspectives on Integrative Medicine*. 2024. No. 3 (3). P. 142–151. DOI: 10.56986/pim.2024.10.003
- [3] Banks M. R., Willoughby L. M., Banks W. A. Animal-assisted therapy and loneliness in nursing homes: Use of robotic versus living dogs. *Journal of the American Medical Directors Association*. 2008. No. 9. P. 173–177. DOI: 10.1016/j.jamda.2007.11.007
- [4] Betlachová M., Uhlíř P., Kuchařová Z. Canis Therapy and Its Use in Rehabilitation. 2015. URL: https://www.researchgate.net/publication/281763163_Canis_therapy_and_its_use_in_rehabilitation
- [5] Blad E. Gone to the Dogs? Schools Use Therapy Animals to Boost Mental Health, *Academics*. 2023. URL: <https://www.edweek.org/leadership/gone-to-the-dogs-schools-use-therapy-animals-to-boost-mental-health-academics/2023/01>
- [6] Богуславська В. Психологічні особливості правоохоронної діяльності під час російської воєнної інтервенції. *Юридична психологія*. 2024. № 1 (34). С. 93–100. DOI: 10.33270/03243401.93
- [7] Буданова М. Воєнний стан і можливі трансформації особистості поліцейського. *Юридична психологія*. 2023. № 1 (32). С. 79–83. DOI: 10.33270/03233201.79
- [8] Буцик О. П. Зоотерапія як засіб подолання тривожності під час війни : робота ... магістра : 053 «Психологія». Тернопіль, 2024. 75 с. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/47245>
- [9] Chu C. I., Liu C. Y., Sun C. T., Lin J. The effect of Animal-Assisted Activity on Inpatients with schizophrenia. *Journal of Psychosocial Nursing*. 2009. No. 47 (12). P. 43–48. DOI: 10.3928/02793695-20091103-96
- [10] Cole K., Gawlinski A., Steers N., Kotlerman J. Animal assisted therapy in patients hospitalized with heart failure. *American Journal of Critical Care*. 2007. No. 16 (6). P. 575–585. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/17962502/>
- [11] Digital Edition: What cops want in 2024. *Police1* : [site]. URL: <https://www.police1.com/what-cops-want/digital-edition-what-cops-want-in-2024>
- [12] Edwards L., Marshall F. Animal assisted therapy in neurorehabilitation inpatient units following acquired brain injury – A UK-based national survey of staff experiences and opinions. *Advances in Integrative Medicine*. 2023. Vol. 10, Issue 4. P. 172–178. DOI: 10.1016/j.aimed.2023.10.004
- [13] Fonseka B., Marshall F., Edwards L. J. The Effects of Animal- Assisted Therapy on the Health and Well- Being of Military Veterans: A Systematic Scoping Review and Recommendations for Future Research. *People and Animals: The International Journal of Research and Practice*. 2022. Vol. 5, Issue 1. URL: <https://docs.lib.purdue.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1095&context=paij>
- [14] Gerwisch K., Weissenbacher K., Proyer M., Palme R., Huber L. A pilot study into the effects of PTSD-assistance dogs' work on their salivary cortisol levels and their handlers' Quality of life. *Journal of Applied Animal Welfare Science*. 2023. Vol. 28, Issue 2. P. 288–300. DOI: 10.1080/10888705.2023.2259795
- [15] Hall P. L., Malpus Z. Pets as therapy: Effects on social interaction in long stay psychiatry. *British Journal of Nursing*. 2000. No. 9 (21). P. 2220–2225. DOI: 10.12968/bjon.2000.9.21.5425
- [16] Hartley T. A., Burchfiel C. M., Fekedulegn D., Andrew M. E., Violanti J. M. Health disparities in police officers: comparisons to the U.S. general population. *Int J Emerg Ment Health*. 2011. No. 13 (4). P. 211–220. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC4734372/>
- [17] Havrillayová A., Lešková L. Canisterapia a jej odborná realizácia v zariadeniach sociálnych služieb. 2019. URL: https://www.researchgate.net/publication/330482867_Canisterapia_and_its_professional_implementation_in_social_service_facilities_Canisterapia_a_jej_odborna_realizacia_v_zariadeniach_socialnych_sluzieb
- [18] Healing paws: The rise of therapy dogs in law enforcement. *Police1* : [site]. URL: <https://www.police1.com/what-cops-want/healing-paws-the-rise-of-therapy-dogs-in-law-enforcement>
- [19] Healing vets, saving shelter pets. *Military Animal Project* : [site]. URL: <https://militaryanimalproject.com/>
- [20] How a USO therapy dog helps the family of a fallen soldier. *Militaryfamilies* : [site]. URL: <https://militaryfamilies.com/military-news/how-a-uso-therapy-dog-helps-the-family-of-a-fallen-soldier/>
- [21] How Therapy Dogs Help Traumatized Kids Face Their Abusers In Court. *Youtube* : [site]. URL: https://m.youtube.com/watch?v=fFK_RfFtAe8&feature=youtu.be
- [22] IAHAIO White Paper 2014, updated for 2018. *IAHAIO* : [site]. 2019. URL: <https://iahaio.org/wp/wp-content/uploads/2019/04/white-paper-ukrainian-2019-updated.pdf>
- [23] Кравченко О. Каністерапія як інноваційний напрям соціально-психологічної реабілітації. *Інноватика у вихованні*. 2021. Т. 1. № 3. С. 28–38. DOI: 10.35619/IIU.V1I13.327
- [24] LaFrance C., Garcia L. J., Labreche J. The effect of a therapy dog on the communication skills of an adult with aphasia. *Journal of Communication*. 2007. No. 40 (3). P. 215–224. DOI: 10.1016/j.jcomdis.2006.06.010
- [25] Martin F., Farnum J. Animal-assisted therapy for children with pervasive developmental disorders. *Western Journal of Nursing Research*. 2002. No. 24 (6). P. 657–670. DOI: 10.1177/019394502320555403

- [26] McDowall S., Hazel S. J., Cobb M., Hamilton-Bruce A. Understanding the Role of Therapy Dogs in Human Health Promotion. *Int J Environ Res Public Health*. 2023. No. 20 (10). DOI: 10.3390/ijerph20105801
- [27] McNicholas J., Collis G. M. Dogs as catalysts for social interactions: Robustness of the effect. *British Journal of Psychology*. 2000. No. 91. P. 61–70. DOI: 10.1348/00071260016167
- [28] Nieforth L. O., Leighton S. C. Animal-assisted interventions for military families: a systematic review. *Front Public Health*. 2024. No. 14 (12). DOI: 10.3389/fpubh.2024.1372189.
- [29] Our Dogs | PTSD Service Dogs in Israel. *PTSD Service Dogs*: [site]. URL: <https://www.israelguidedog.org/ptsd-service-dogs/>
- [30] Rondeau L., Corriveau H., Bier N., Camden C., Champagne N., Dion C. Effectiveness of a rehabilitation dog in fostering gait retraining for adults with a recent stroke: A multiple single-case study. *NeuroRehabilitation*. 2010. No. 27. P. 155–163. DOI: 10.3233/NRE-2010-0592
- [31] Росоха Л. М. Реабілітація людей за допомогою пет-терапії. *Актуальні питання фізичної терапії та ерготерапії*: зб. матеріалів студ. наук.-практ. конф. (Харків, 13 листоп. 2019 р.). Харків : ХНУВС, 2019. С. 27–28. URL: <https://repo.knmu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5a46792a-2f57-4ba3-a578-b0238810fcd2/content>
- [32] Rumayor C. B., Thrasher A. M. Reflections on Recent Research Into Animal-Assisted Interventions in the Military and Beyond. November. *Current Psychiatry Reports*. 2017. No. 19 (12). DOI: 10.1007/s11920-017-0861-z
- [33] The Importance of Therapy Dogs and the Military. *Alliance of Therapy Dogs*: [site]. URL: <https://www.therapydogs.com/therapy-dogs-and-the-military/>
- [34] Therapy Dog Who Comforted U.S. Troops in the Middle East Now Needs Help Continuing Healing Work. *Yahoo!news*: [site]. URL: <https://nz.news.yahoo.com/therapy-dog-comforted-u-troops-203332444.html>
- [35] Therapy Dogs Bring Comfort to Plymouth Police Department. *Youtube*: [site]. URL: <https://m.youtube.com/watch?v=NvSjOp2As8g&feature=youtu.be>
- [36] Єгоренков А. І., Кіхно І. М. Зоотерапія як метод альтернативної медицини: наукові та біоетичні аспекти. *Здоров'я, медицина та філософія: стратегії виживання в умовах ковідної реальності* / за наук. ред. С. В. Пустовіт, Н. М. Бугайової, Л. А. Палей. Київ : Укр. асоціація з біоетики, 2022. 144 с. URL: https://www.nuozu.edu.ua/zagruzka3/30_08_22m-2.pdf

BIELIAIEVA Kateryna

PhD in Law, Dog Handler at the Dog Training Centre of the Main Directorate of the National Police of Ukraine in Kyiv Region

м. Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-4696-996X>

The Use of Service Dogs for Emotional Support of the National Police of Ukraine

Abstract. The relevance of the study of the use of working dogs for emotional support of current officers of the National Police of Ukraine is due to the need to increase the efficiency and effectiveness of their law enforcement functions during martial law. The purpose of the study is to analyze the foreign experience of involving specially selected and trained therapy dogs in the emotional stabilization of police officers, as well as to develop recommendations for the involvement of NPU working dogs that have been properly selected in the psychological and emotional support of active police officers in Ukraine. The research methodology is formed in accordance with its purpose, as well as the specifics of its object and subject. In particular, the study examines the impact of interaction with a dog on a person's emotional state, the experience of involving therapy dogs in police departments in other countries, as well as the results of such involvement. Introductory meetings with specially selected working dogs were held in 7 district police departments of Kyiv region. By interviewing the participants of these meetings, the differences in their emotional state before and after interaction with dogs were identified. Recommendations were developed on scenarios for such meetings and their regularity. The practical significance of the study lies in the creation of new tools for the emotional stabilization of police officers during the discharge of their duties during martial law, as well as in expanding the possibilities of their psychological recovery.

Keywords: psychology; emotional support; emotional support dog; interaction with a dog; emotional stabilization.